

hangzott gondolatait kollégája, Michal Sejvl fordította angolra, ezért, ahogy az előző előadások után, ebben az esetben is lehetőség volt kérdéseket intézni az előadóhoz, így az egész előadásorozatra jellemző volt a hallgatóság aktív részvétele. Knoll a talán kevésbé ismert cseh nagycímert is bemutatta a hallgatóságnak, s rendkívül érdekes volt hallani, hogy Csehországban külön állami szimbólum illeti meg a köztársasági elnököt is. Persze ezt nem a történelmi értelemben vett személyes felségjelként kell értelmezni: az államfő egyfajta heraldikai szimbólumokkal kiegészített nemzeti lobogó használatára tarthat igényt.

A külföldi előadók különös érdeklődéssel hallgatták Rác Lajos (ELTE ÁJK), Halász Iván és Schweitzer Gábor (mindketten MTA JTI) beszámolóit, akik a magyar állami szimbólumokról tartottak összefoglalót. Rác Lajos heraldikai és jogtörténelmi eszmefuttatásában bemutatta a magyar államcímerben található motívumok fejlődéstörténetét, nemcsak címertani, hanem jogelméleti irányzatokba is beavatva a hallgatóságot. Halász Iván és Schweitzer Gábor szimbólumaink jogszabályi környezetéről, azok változásairól tartott rendkívül összeszedett ismertetőt, amelynek a külföldi hallgatóság számára hasznos eleme volt, hogy az előadásban említett jogszabályszevegek részleteit, valamint a Himnusz szövegét angolul is bemutatták, megteremtve ezzel az összehasonlítás lehetőségét.

A kávé- és ebédszünet után, a délelőtti előadásokhoz hasonló jó hangulatban folytatódott az eszmecsere az utolsó előadásblokkban is. Michal Sejvl (a pilseni egyetem képviselőjében) az állami szimbólumok lehetséges jövőjét, az egységes Európában betöltött szerepét vázolta fel, Mészáros Andor és Tóth Mihály pedig egy-egy szomszédos állam jelképeit ismertette. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem küldötteként Mészáros Andor a szlovén állami jelképekről adott elő. Mészáros szerint a szlovén szimbólumokat történelmi tények és kulturális hagyományok alakították, amelyek arról tanúskodnak,

hogy a szlovének méltó örökösei Karantánia – az első szláv állam, valamint a Római Birodalom szétesése utáni első államok egyike – kulturális és állami örökségének. A karantánok használtak Európában elsőként az állami hovatartozást kifejező szimbólumot. Ez egy párdúc volt, amelyet Karantán Párducnak hívtak. Egy másik, a szlovéneket egyesítő szimbólum az általában a falvak közepén álló hársfát jelképező hársfalevél, amely körül valaha a politikai és kulturális élet folyt. A török hódítások idején a hársfa a törökök feletti győzelmet szimbolizálta, a népi hagyományban pedig központi helyen áll, hisz olyan személyekkel köthető össze, mint Mátyás király vagy Martin Krpan. A karantánokat Európában a szimbólumok használatában először a franciák és a portugálok követték, mindenki más csak utánuk.

A konferencia utolsó előadójaként, a kijevei Koretsky Állam- és Jogtudományi Intézetet képviselő Tóth Mihály mutatta be az ukrán állami jelképeket. Előadásából megtudhattuk, hogy Ukrajna – talán kevésbé ismert – szimbólumai erőteljesen köthetők a pravoszláv egyházhoz; az állam címere egy kék színű pajzs, rajta Szent Vlagyimir jelképeivel, egy háromágú, sárga színű szigonnyal (a kék és a sárga az állami lobogón is viszszaosztó nemzeti szín), de létezik egy hivatalosan nem elfogadott címerváltozat is, ahol ugyanezt a pajzsot két oldalról egy oroszlan és egy kozák tartja, felülről pedig egy korona díszíti.

A konferencia minden előadását a hallgatóság értő és építő hozzászólása követte, tehát valóban nemzetközi párbeszédnek lehettünk tanúi. A konferencián elhangzottak a szervezők szándéka szerint a *Nemzetközi Közlemény* egy későbbi számában nyomtatott formában is megjelennek majd, de a Visegrádi Alapnak köszönhetően lehetőség lesz további, határokon átnyúló tudományos összejövetelekre is, amely remélhetőleg az államközi kapcsolatokra is kedvező hatást gyakorol.

K. B.

Az osztrák polgári jogi kodifikáció 200. évfordulója – Konferencia Bécsben

Az Universitát Wien jogi karának Jog- és Alkotmánytörténelmi Intézete és a frankfurti Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte közös szervezésében, 2009. december 10–11-én rendezték meg az osztrák polgári törvénykönyv kodifikációjának 200. évfordulójáról megemlékező konferen-

ciát. Az ABGB (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, magyar nevén OPTK, Osztrák Polgári Törvénykönyv) 1811. június 1-jén, császári pántensként lépett hatályba, de az előkészítő munkák, a kodifikációs folyamat már jóval korábban elkezdődött. A kódex, amely kortársai között a porosz és a francia polgári jogi törvények közé illeszthető, az elmúlt kétszáz év során jelentős hatással volt számos ország jogára. Ahogy arról a konferencia résztvevői is szót ejtettek, a svájci polgári törvénykönyvet mintájának tekintő osztrák kódex a környező országok túlnyomó többségében és néhány másokban is hatályba lépett, s például a cseh és lengyel vagy az 1929 utáni jugoszláv területeken csak a második világháborút követően helyezték hatályon kívül a rendelkezéseit.

Az OPTK Magyarországon 1853-ban lépett hatályba, s bár rendelkezéseinek túlnyomó részét 1861-ben

hivatalosan hatályon kívül helyezték, voltak olyan jogterületek, ahol hatályban maradtak az osztrák szabályok (pl. egyes családjogi intézmények), illetve az 1867. évi kiegyezést követően a polgári jogi kodifikáció osztrák szelleme erősen jelen volt a dualista társállamban is. A magyar állam- és jogfejlődés sajátosságaira vezethető elsősorban vissza, hogy az amúgy modern, fejlett, európai kódex miért nem volt alkalmas a magyar belső viszonyok szabályozására. A társadalmi struktúra, a 19. század közepén olyannyira meghatározó passzív rezisztencia egyaránt újták állták az osztrák szabályok érvényesülésének, és ily módon valamelyest visszább vetették hazánk jogfejlődését, mint ha az a maga útján haladhatott volna. A dualizmus évei alatt sok olyan szabály talált magyar megfelelőre, amely az OPTK-ban már megtalálható volt, de a kodifikációs folyamat sikeréhez a szakemberek békés együttműködése volt szükséges.

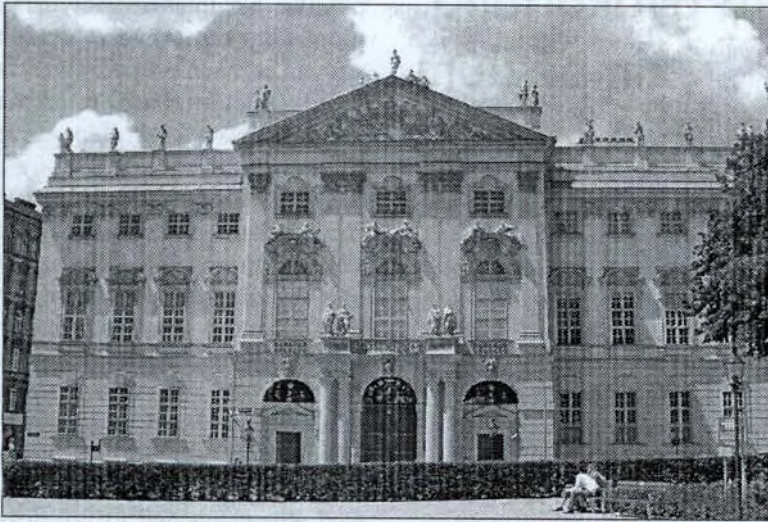
A bécsi konferencia megnyitójára az Osztrák Igazságügyi Minisztériumnak otthont adó Trautson Palotában került sor 2009. december 10-én, csütörtökön. A házigazda üdvözlő szavait Prof. Dr. Yves Mausen, az Université de Montpellier oktatójának nyitóelőadása követte, amely a törvényalkotás és a rendszerszerű gondolkodás témakörét boncolgatta. A konferencia második napján, pénteken az előadások már az oktatási intézményben, a bécsi jogi kar hatodik emeletén zajlottak. A magyar jogtudományt Hamza Gábor professzor képviselte, aki december 11-én, első előadóként, a kodifikáció jelentőségéről, annak az egész világot érintő szerepéről beszélt. Őt követte a berni egyetem képviselőjében Prof. Dr. Sybille Hofer, aki a svájci polgári törvény-

könyv, a ZGB kodifikációjáról, mint az ABGB létrejöttének egyik példájáról beszélt. Rövid kávészünet után Dr. Elisabeth Berger, a bécsi egyetem tanársegédje mutatta be a Liechtenstein számára kidolgozott ABGB-verziót. Prof. Dr. Christian Neschwara, a bécsi egyetem

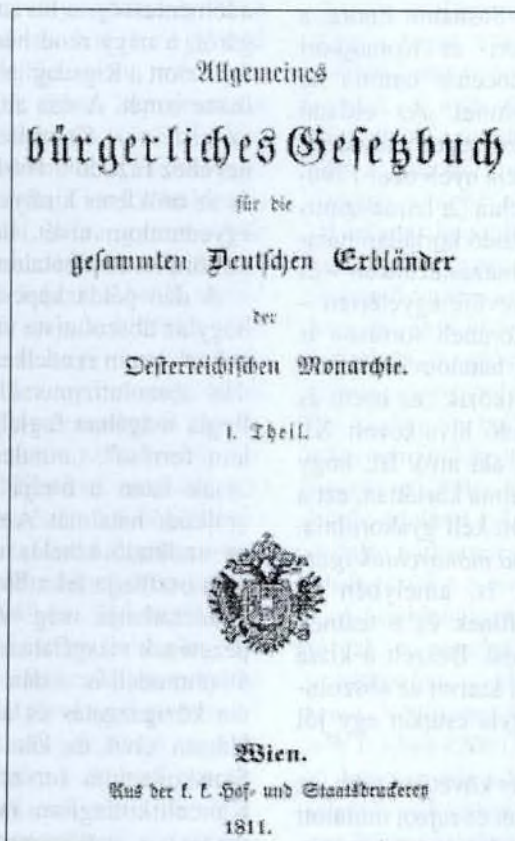
professzora az ebéd-szünetet követően kapott szót, s egyfajta összefoglaló jelleggel az 1753–1848 közötti időintervallum törvényalkotó bizottságainak munkáját elemezte metodikai és technikai szempontból. A Max-Planck-Institut képviseletében Prof. Dr. Barbara Dölemeyer az OPTK ikonográfiájáról, szimbolikájáról mint egy, a jogot láthatóvá tevő, a

törvényalkotást közelebb hozó eszközzel beszélt. A késő délutáni órákban Prof. Dr. Dr.h.c. Wilhelm Brauner, a bécsi egyetem professzora intézett zárszót a megjelentekhez, amelyben hangsúlyozta a majdnem két évszázada hatályban lévő osztrák polgári törvénykönyv állandó fejlesztésének, fejlődésének és a kodifikációs szerepének a jelentőségét.

Ez a konferencia egy három részből álló rendezvénysorozat első modulja volt, amely az osztrák polgári törvénykönyv létrejöttének, a kodifikációnak és a jogi fejlődésnek a kétszázadik évfordulója körül szerveződik. A következő rendezvénynek, a 2010. november 5–6-án megrendezésre kerülő, összehasonlító jellegű, meghatározott kodifikációs kérdéseket elemző konferenciának a Max-Planck-Institut ad majd otthont Frankfurtban. Az eseménysorozat záróakkordja pedig ismét visszatér Bécsbe, hogy 2011-ben már az ABGB hatályba lépésének 200. évfordulóját ünnepelhesse a szakmai grémium és minden érdeklődő.

Bécs, Trautson Palota – Igazságügyi Minisztérium

Az Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (1811) első kiadásának címlapja

Beke-Martos Judit

